

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

20. An Episcopus vigore Concilij Tridentini sess. 24. c. 6. de reformat.
possit dispensare in delictis notoriis, dummodò non sint deducta ad forum
contentiosum? Et explanatur, quando delictum dicatur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Veetis in *Praxi Nouit. disput. 9. dub. 16. num. 3.*
 Trullench. in *Decalogum tomo 1. lib. 1. cap. 3. dub. 4.*
 num. 8. & nouissime Ioan. Machadam de *Perf. Confess. tom. 2. lib. 4. parte 6. tractat. 12. docum. 4. num. 11.* Et ratio est, quia in *d. cap. 6. Tridentini*, in facultate dispensandi & absoluedi ibi concessa, excipiuntur delicta ad forum contentiosum deducta, ergo non excipiuntur occulta, quae probari possunt, si tamen ad forum contentiosum non sunt deducta; Tum quia occultum in iure plerumque accipitur, non prout est improbable, sed prout contradistinctum a notorio, publico, vel famoso, secundum *Abbatem in cap. fin. de temp. ordin. vbi occultum* crimen ad hoc ut quis possit promoueri, appellat illud, quod opponitur notorio, sicut probari possit; Idem Abbas in *cap. questum, de poenit. & remis.*

Sup. hoc in
 Resolutio-
 nibus, & §§.
 annot. præ-
 teritæ.

4. Ex his inferitur posse Episcopum virtute Concilij, in *d. cap. 6.* dispensare, quando delictum non est publicum, vel notorium, quamuis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illis sit fama in maiori parte viciniae, vel Collegij, vnde in magna Ciuitate quatuor quinq; aut sex vidisse testes, non satis videtur ad notorium, vt docent *Henriquez d. lib. 13. cap. 5. §. 2. Sayr. de cens. lib. 2. cap. 12. num. 19. Sanchez d. cap. 11. num. 19.* quod me citato etiam notauit Trullench. vbi supra.

RESOL. XX.

An Episcopus vigore Concilij Tridentini sess. 24. cap. 6. de reformatione, possit dispensare in delictis notoriis, dummodo non sint deducta ad forum contentiosum?

Et explanatur, quando delictum dicatur notorium, & quando occultum. Ex part. 1. tract. 8. & Misc. 8. Ref. 68.

Ve melius
 dissoluatur
 doctrina hu-
 ius Resolue
 præteritam
 Ref. & alias
 eius primæ
 annot.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam (attendas quæso amice lector) nouissime docuit Magister Ioan. de S. Thoma in 2. 2. q. 64. d. 23. art. 3. vbi sic ait: Post Concilium Tridentinum habent Episcopi potestatem ad dispensandum in irregularitate homicidij casualis occulti. Hæc conclusio colligitur ex illo *cap. 6. sess. 24.* vbi conceditur facultas Episcopis dispensandi in omnibus suspensionibus, irregularitatibus proueniens ex delicto occulto, excepta irregularitate homicidij voluntarij, & aliis deductis ad forum contentiosum: ergo cum ibi solum fiat exceptio de irregularitate homicidij voluntarij, & de aliis irregularitatibus publicis, vt potest deductis ad forum contentiosum, inter quas non includitur irregularitas homicidij casualis occulti: & ex alia parte conceditur Episcopis facultas dispensandi in omni alia irregularitate proueniens ex delicto occulto, cuiusmodi est irregularitas homicidij casualis occulti, manifestè conceditur Episcopis facultas dispensandi in illa.

2. Interrogabis tamen quid nomine delicti occulti intelligendum sit in illa concessione generali, si quidem homicidium multipliciter potest esse occultum: Ad hoc respondent aliqui Theologi posse delictum quadrupliciter dici occultum. Primo modo, quando est merè internum, & nullo modo actu externo explicatum: sed tamen hoc impertinens est ad propositum, quia per nullum actum isto modo internum incurritur irregularitas. Vnde primo modo dicitur occultum delictum, quando explicatum est in exteriori actu, non tamen potest iuridicè probari, quia nullus extat testis, vel vt plurimum est vnicus solus testis, nec acceptio maior, nec sunt in-

dicia, nec clamorosa insinuatio. Secundo modo delictum dicitur occultum late, scilicet quado in iudicio probari potest duobus, siue tribus testibus: est tamen occultum, itaut non sit notorium siue publicum in populo, vel ciuitate, vel vico, cuius delinquens erat pars. Tertio modo dicitur occultum latiori modo, quando etiam si probari possit coram iudice, & similiter sit notorium in ciuitate, vel communitate, adhuc tamen de facto non est deductum ad forum contentiosum coram iudice, & ita habet esse occultum, quatenus opponitur publico in forensi tribunali.

3. Dico igitur tertio. In præfato decreto Cong. Triden. nomine *delicti occulti*, intelligitur delictum occultum cum omni amplitudine, & latitudine, etiam vt comprehendit delictum occultum in vltimo modo latiori assignato. Itaque vniuersaliter intelligitur delictum occultum, omne illud quod non est deductum ad forum contentiosum, etiam si probari possit iuridicè, & notorium sit in ciuitate; & ideo super omni irregularitate proueniens ex illo possunt Episcopi dispensare: & sic est intelligenda præfata conclusio. Et quidem ista tertia conclusio probari non potest sufficienter ex eo, quod cum concessio illa sit maximum priuilegium, & fauorabile, subinde sit extendenda, quia extensio huiusmodi concessionibus non potest trahi extra proprium genus. At delictum occultum secundo, & tertio modo assignato est omnino extra genus occulti delicti, cum ex natura sua sit publicum iuridicè. Quocirca legitima efficax Probatio nostræ conclusionis desumenda est ex verbis Concilij videlicet ex illa exceptione, qua à ratione *delicti occulti* solum excipit tanquam publicum, illud quod de facto deductum est ad forum contentiosum, sicut solum excipit irregularitatem proueniens ex homicidio propriè voluntario. Cum igitur exceptio sitet regulam in contrarium, ideo in illa generali concessione est habenda tanquam regula generalis, quod omne illud delictum est occultum de mente Concilij ad hoc propositum, quod de facto non est deductum ad forum contentiosum. Hucvque Ioann. de S. Thoma, cuius doctrina si esset admittenda plures essent immunes petendi dispensationes ex Romana Curia. Sed pater viri sapientissimi hæc opinio est contra stylum Curie, contra praxim omnium Episcoporum & contra communem sententiam Doctorum, quos ego adduxi, & sequutus sum in p. 7. tr. 2. ref. 15. & vsque ad fatie- tatem adducit Barbosa in *dictum locum Concilij n. 26.* & de potestate Episcopi p. 2. alleg. 39. num. 24. Dico igitur in dicto loco Concilij accipi *delictum occultum*, vt distinguitur contra publicum, & ita etsi ab aliquibus sciatur, & probari possit dici occultum: at tunc tantum occultum non esse, quando in ratione delicti est publicum, vt potest quod in maiori parte viciniae, Collegij, vel Monasterij, vel Parochiæ cognoscitur, dummodo saltem decem personarum inueniantur in ea vicinia, Parochia, Collegio, vel Monasterio, Vide Hermanum Busenbaum in *Medulla Theol. mor. lib. 7. cap. 1. dub. 5. num. 2.*

RESOL. XXI.

An delictum publicum in vno loco, & occultum in alio in quo non sit spes, vt publicetur, possit Episcopus vigore Concilij Tridentini dispensare?

Et an possit Episcopus dispensare in irregularitate proueniens ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta, quamuis manifesta sit celebratio. Ex p. 7. tr. 2. Ref. 16.

§. 1. Negat